

La Géorgie

Indépendante

Revue mensuelle

M A I

1935—N° 113

მაისი

1935 წ.

№ 113

დასოუკიდებალი დასოუკედა

ს ა ქ ა რ თ ვ ე ლ ო ს პ ო ლ ი ტ ი კ უ რ ი პ ა რ ტ ი ე ბ ი ს ო რ გ ა ნ ო .

შ ი ნ ა ა რ ს ი :

მეთაური—დამოუკიდებლობის დღე.
რ. ინვილი—26—V.
ილია ნუცუბიძე—26 მაისი.
ს. ფიშხვალია—როგორ ვიდღესასწაულოთ.

კ. კაკაბაძე—საოკუპაციო ხელისფ. და 26 მაისი.
საყურადღებოთ.
ნაჭური—წერილი ამერიკიდან.
პარიზ-მოსკოვის პაქტის შესახებ. და სხვ.

დასოუკიდებლობის დღე

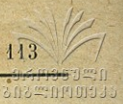
ქართველმა ერმა მხოლოდ სამჯერ, 1918-1919-1920 წ.წ., გადაიხადა ზეიმით თავის დამოუკიდებლობის დღე, ჩვენ ვინდით მას უცხოეთში მესხთმეტეჯერ და აქედან, შეიძლება, ვინმემ, სულით უძღურმა, ის დასკვნა გააკეთოს, რომ დამოუკიდებლობის დღეს, 26 მაისს, დაეკარგა მისი ადრინდელი შარავანდელი, არ ბრწყინავს კვლავინდებურათ, არ გვინათებს გზას! ჩვენ შეგვიძლია უფრო მწარე ფიქრებსაც მივცეთ, თუ გავისხენებთ, რომ ქართველ ერს წელს, 25 თებერვალს, მოსკოვიტებმა მესხთმეტეჯერ აუქმეს ძალით დამოუკიდებლობის დაღუპვის დღე! ასე შორს რომანოვების მართველობაც არ წასულა, 12 სექტემბერი 1801 წ. დღე აღექსანდრე პირველის მიერ საქართველოს ანექსიისა, მას არ გამოუცხადებია უქმედ, არ მოუთხოვია ქართველ ერისთვის მისი გადახდა.

ეს პარალელი მაჩვენებელია იმის, თუ რამდენათ უფრო ფლიდ, ვერაგ, მუხთალ მტერთან გვაქვს ჩვენ დღეს საქმე. კიდევ მეტი, 25 თებერვალს ის საქართველოს, მის გლვხთა და მუშების განთავისუფლების დღეს ეძახის! და ეს არის სწორეთ ნამდვილი ნიშანი იმისა, რომ დღევანდელი უმაგალითო მტერიც ვერ ბედავს უთხრას ერს, რომ თავისუფლება, დამოუკიდებლობა არ წარმოადგენს მისთვის ისეთ ღირებულებას, ურომლისოთ ერი არ ერობს, და მის მიერ საქართველოზე მიკერებული «საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკა» ტაკი-მასხარობაა, სხვა არაფერი. ამიტომ, ისე როგორც კრე-

მლის მიერ სათაყვანოთ გამოცხადებული საქავშირო «სოციალისტური სამშობლო» თვითეულ ერს აგონებს, რომ მას მართლა აქვს სამშობლო, მხოლოდ მოსკოვის ტყვეობაში,—25 თებერვალი აგონებს ქართველ ერს, რომ ის მართლა თავისუფალი იყო ერთ დღეს, 26 მაისს, და იქნება კიდევ, მიუხედავად მტრის გათახსირებულ და სისხლიან ზომებისა ამის წინამდევ.

გავისხენთ, რა მისწერა ლიტვინოვმა, მოსკოვის სახელით, შარშან სექტემბერს, ერთა ლიგას, სადაც დასმული იყო საბჭოთა კავშირის დაშვების კითხვა: ჩვენ ვკისრულობთ—სწერდა ის—ყველა იმ ვალდებულებას, რომელიც აღნიშნულია ერთა ლიგის პაქტში, მხოლოდ ეს ვალდებულებანი არ ვრცელდებიან იმ აქტებზე, რომელიც საბჭოთა კავშირს მოუხდენია მის ერთა ლიგაში დაშვების დღემდე! ყველა მიხვდა, რა თქმა უნდა, რომ სტალინის მოციქულს, პირველ რიგზე, სახეში ჰქონდა საქართველოს უფლების, საბჭოთა მიერ ცნობილ უფლების, ფეხქვეშ გათელვა, რომელიც ეწინააღმდეგებოდა ლიგის პაქტის ყველა მუხლებს, ვერაგულათ არღვევდა მათ. აქაც აშკარათ გამოჩნდა, მანასადამე, რომ მოსკოვი ვერ ბედავს მის მიერ დათურგნულ უფლების უარყოფას, გაურბის ამ კითხვის დასმას და თვით საქართველოს დამოუკიდებლობის დღესაც არსებულად აღიარებს უფლებრივათ, მიუხედავად მისი მოსპობისა ფაქტიურათ.

შვეიცარიის მამაცმა საგარეო მინისტრმა მო-

ტამ საჯაროთ მიახალა მოსკოვიტებს, რომ საქართველოს კითხვა არ მომკვდარა, რომ ის არ გაჰქრება ენევის საერთაშორისო ასპარეზიდან მანამ, სანამ ქართველი ერი არ აღადგენს თავის დამოუკიდებლობას, უზენაესობას და არ შევა თავისუფალ ერთა ოჯახში.

საფრანგეთმა შეაყოფინა მოსკოვს უკანა კარებიდან ერთა ლიგაში თავი, ქვეყნიერება მოწმენამდვილ ფარსის გათამაშებისა ამ მაისის დღეებსა იმავე მოსკოვში, პიერ ლავალის იქ ჩასვლის გამო. რა არ აჩვენეს სტუმარს, რა არ გადაუშალეს: სამხედრო ძლიერება, ხელფანების აღმაფრენა, ნაირნაირი სუფრა, მცხოვრებთა კეთილდღეობა, ერთა ბედნიერება, ცეკვა, ლხინი! რაც შეეხება სიტყვებს, მოსკოვიტებმა ხომ გადააქარბეს ყოველ ზომას, ეფიცებოდნენ სტუმარს მეგობრობას, ერთგულობას; არას დროს არ ყოფილა სტალინი ისე ლაღი, ისე ენაწყლიანი, როგორც ეხლაა—იუწყებიან ურნალი-სტები. რა მარხია სიტყვების ამ კორიანტელში, სადღევრძელეებში და აღლუმებში, თუ არა ტლანქი ცდა თვალი აუხვევიონ უცხოეთს, დაუმალონ სინამდვილე, ჯოჯოხეთური სინამდვილე? განა ამისთვის არ თრთიან კრემლის მედროვენი, ამისთვის არ ეზინიანთ ომისა? კაპიტალიზმის «მესაფლავენი», ბურჟუაზიის «დამნარცხებელი», როგორც უწოდებდნენ ბოლშევიკები თავის თავს, დღეს იმავე კაპიტალიზმის და ბურჟუაზიის კალთას ეფარებიან, რათა თავი გადაირჩინონ ხალხის რისხვისგან. წავიდა ის დრო, როცა ისინი სხვა ქვეყნებს უპირებდნენ შიგნიდან აფეთქებას, ხალხებს უჯანყებდნენ და თვითონ ლამობდნენ მათზე გაბატონებას. ეს თამაში წაგებულია ყველგან და, როცა ჯერი მიდგა თვით საბჭოთა კავშირზე, რომელსაც ემუქრებიან აღმოსავლეთით და დასავლეთით, სტალინი და მისი დამქაზნი ემუდარებიან საფრანგეთს, ერთა ლიგას, გვიშველეთ, ზავი ერთათ დავიცვათ! ვის ატყუებენ, ვინ დაუჯერებს, ვის შეუძლია ააცდინოს მათ ისტორიის განაჩენი?

არა, კრემლის ვაჟბატონებს დიდი ხნის ნავარდი არ უწერიათ, საფრანგეთი უფრო ჩქარა მიხვდება, ვინემ გერმანია, მათი სიტყვების სრულს უნიადაგობას, მათ სისუსტეს, განწირულებას. მას მწარე გაკვეთილიც აქვს ამისათვის: ბრესტ-ლიტოვსკი! ჩვენს დროში, როცა ომი ნამდვილ საყოველთაო ხალხურ უბედურების ხასიათს იღებს, როცა ზურგს მეტი მნიშვნელობა ეძლევა, ვინემ ფრანტს, თიხის საძირკველხედ აშენებული საბჭოთა იმპერია უფრო ადრე დაიმსხვრევა, ვინემ მისი წინაპარი რომანოვების იმპერია.

საბჭოთა ჩაგრულნი ერნი, რომელნიც თავისივე თვალით ხედვენ საბჭოთა იმპერიის შინაგან სიღამბლეს, უდღეობას, არ შეუშინდებიან დიპლომატურ პაქტებს და სიტყვების ქარ ბუქს, ისინი განაგრძობენ თავის ისტორიულ გზას თავდადებულ ბრძოლისა საშრობლოს გასანთავისუფლებლათ. ქართველი ერიც თავის საპატიო ადგილს დაიჭერს ამ ბრძოლაში, მისი საგმირო წარსული ამის თავდება.

მამასადამე, დამოუკიდებლობის დღე, 26 მაისი, მისი სამფეროვანი დროშა კიდევ უფრო დიდ ადგილს იჭერს დღეს ქართველ ერის გულში, მის ხსენებაში, მთელს არსებაში, ვინემ ოდესმე. ის აგონებს მას გადახდილ სახელოვან ბრძოლებს და იწვევს ახალ ბრძოლებისკენ. ის გააფლევებს მის თვალ წინ სამშობლოსათვის თავდადებულ უთვალავ გმირებს და წარმოშობს ახალ რაზმებს საბოლოო გამარჯვებისთვის.

ჩვენ უნდა ავიღოთ მაგალითი მშობელ ერისგან: შეხვით, როგორ მამაცურათ იტანს ის მტრის მტარვალობას, როგორ ფხიზლათ ხვდება მის ოინებს, როგორ დინჯათ ანგარიშობს თავის და მტრის ძალებს, როგორ მუყათათ აფასებს საშინაო და საგარეო ვითარებას, როგორ ემზადება მტრისათვის საბედისწერა უამისთვის... რას ვშვრებით ჩვენ ამ დროს უცხოეთში? ერთმანეთს დავსვევივართ! მაგრამ 26 მაისს ჩვენ არ გვირდა ამაზე წერა, რადგან დღეს მაინც ერთათ უნდა ვიყოთ, დავგმოთ შუღლი ძმათა შორის. სამშობლო ერთია, ერიც—ერთი, ჩვენც ერთნი უნდა ვიყოთ.

26 — V

ეს დღე სინტეზია ეროვნულ გრძნობათა და სურვილთა.

ჩვენი პოლიტიკური განწყობილება ამ დღითი განიზომება.

ამ დღესა ხდება განვლილის შეფასება, მომავლის გამოვარაუდება, მისთვის სამზადისი.

26 მაისი ცენტრალური თარიღია, დასაბამია ქრონოსისა.

ახალმა საქართველომ იგი დასდო უამათავის ქვაკუთხედათ.

26 მაისით შეურყევლათა და სამარადისოთ აღმოხატა ქართული ნაციონალური სახე.

26 მაისმა ბრწყინვალეობით შეჰმოსა ხანდასმული გარჯა ქართველი ერისა თვითმყოფობისა და თვითმართველობისათვის.

26 მაისი იღუმალ ძაფებით გადაება წინა საუკუ-

ნოვებს, განაცხადებდა და განაახლა უცხოთა მიერ შეფერხებული ქართული შემოქმედება.

ამ დიად დღეს სამშობლოს მაღალ სამსახურისათვის შეიფიცნენ ყველა წრისა და რწმენის ქართველები. ერთ დროშის ქვეშ ინდომეს დგომა ჯერ კიდევ წინა დღეს გაყოფილებმა! ერთის მცნებით შემობილდნენ გუშინ გაყრილნი და მოქიშპენი!..

ვინ აჰსხნის ამ საკვირველებას? ერის წილში წარმოშობილი მისტიკური ფენომენები დალაგდებიან ორდინარ საგნობრივ ფუძეზე? ეროვნული პრიმატი შესაძლებელია მიეთანაბროს ჩვეულებრივ სოციალ მოვლენას?!

26 მაისს შემოშტეტდა ქართული ნაციონალი ნებისყოფა და ამ ერთობლივ განწყობილებას ბოლშევიკური დენინტეგრაცია არამც თუ ვერ შეჰტყულის, ოდნავათაც ვერ შეჰხრის!

26 მაისით იმერ-ამერთა ფიქრთა და ზმანებთა განაარსების დემონსტრაცია მოხდა! ჰაზრმა ეს დღე შეიგნა, გულმა შეიცნაურა: ამიტომ ერი მთელის არსებით შეგუებულნი არის მასთან!

26 მაისი ქართული პოლიტიკური სულისკვეთებისა და სახელმწიფოური სიბრძნის აპოთეოზია! ეს დღე გვიწინაგვს სულის სიმბნევეს, ნებისყოფის სიძლიერეს, გვაესებს იმედით: ზე გვაქნდით გულნი!

ერეკლე მეფესთან სააჯლო მოსულ სრულიად საქართველოს დესპანთ 128 წლის შემდგომ ელირსათ თანხმობის პასუხი: 26 მაისს უნიტარული საქართველო დიდი თამარის სახელმწიფოური საზომით აღსდგა. ამბავი ესე საოცარი, საზღაპრო მიუტანეს პატარა კახს მცხეთის ათორმეტში ხევსურეთის მთის არწივებმა: «ადრე მოვალთ მხარულნი, ჩვენი ნახვა განიხარე»...

26 მაისის ამბავი სამყაროს როცა მიეფინა, კაცობრიობამ მხურვალე კმაყოფილებით აღნიშნა უძველეს ერის ხელახალი შესვლა მის ოჯახში სწორუფლებრივობით...

მერე შემოგვიტია ურიცხვმა მტერმა,—ისევ იმან, საქართველოს სამეფოს სუვერენიტეტი რომ მიიშლიაგრა ძველათ: ფლიდი და გაუტანელი პატიოსნებასა და მეგობრობას გვეფიცებოდა! მუდამ მზაკვარი და მოღალატე ერთგულებასა და ქომაგობას გვპირდებოდა! ისტორიულათ სიტყვის გამტეხი ახალ ხელშეკრულებით ვაბრუნებდა... ორი ტრაქტატი და ორთავეს დარღვევა კრიმინალურათ! უპირო იყო საიმპერატორო რუსეთი საქართველოსადმი და ესევე სენი ატავისტურათ თავის შემკვიდრე ბოლშევიკურ ოსლოკრატისა გადასცა!

მაშინ—1918 წელს—როცა რუსეთი მოგვშორდა, მაისის მზის შუქმა საქართველო გაათბო და გაასხივოსნა!.. მობრუნდა რუსეთი და დაგვეხურა წიგნი ცხოვრებისა, შეგვიწყდა დროთა ტრიალი, დაგვეხურა თებერვლის სუსხმა...

წავგტაცეს 26 მაისი, გარნა უკვდავი სული მისი დაჰქრის საქართველოს ცაზე! საქართველოს დამოუკიდებლობის ცხოველმყოფელ იდეამ კვალად შთაჰბერა დაუთრგუნველი, ალტაცებული ძალა ქართ-

ველობას და... დაიწყო განმეორებითი ბრძოლა, ბრძოლა მიმე, სისხლიანი, დაუნდობელი! იბრძვიან 26 მაისის ჰირსუფაღნი, სახელფანნი, თავგანწირულნი გმირნი!..

ქართულმა მარტიროლოგიამ თავის სისხლის ემბაზში გაჰბანა და აკურთხა 26 მაისის დროშა! ვიდრე ეს ხელთგვიპყრია, მტერს გამარჯვება არ უწყრია!

თოთხმეტი წლის განმავლობაში დამპყრობელი ჰტხუნავს საქართველოს ცას, მაგრამ მაზე ამოქარგული 26 მაისის ბაირალი ვერ წაშალა! ამასა ჰხედან ქართველები და არაქართველებიც, მოყვარენიცა და მტერენიც, ადგილობრივნიცა და უცხოელნიც: ჰხედან ყველა, ვისაც თვალი უქრის!

26 მაისის დროშას ქართველი ხალხის ნაცადი მარჯვენა ჩამოასვენებს კავკასიონის მწვერვალებიდან და მოკრძალებით მიუტანს თალხშემოსილ დედაქალაქს... მაშინ სიღუბნურეში მყოფ ქვეყანას მისი კალთების ცემით მწუხრი და ხაჯალათი გადაეყრება!

ეს დღე დადგება. ეს დღე ახლოვდება.

საქართველო განთავისუფლდება.

26 მაისის დროშას ვიხილავთ:

«კვლავ მოვალ, გნახავ პირითა, არ მტერთა საწუნელითა...»

რ. ინგილო.

2 6 მ ა ი ს ი

26 მაისი! ჰო, რა ღვთაებრივი ნეტარებაა ჩაწინილი ამ სიტყვებში! ამ ნეტარებას განიცდის 26 მაისის ყოველი ქართველი: მოხუცი და ახალგაზდა, კაცი და ქალი.

ძნელია ამ განცდათა კალმით გადმოცემა.

დღეს 26 მაისი ტყვეობაშია, მით უფრო წარმტაცი და მომზიბლავია იგი. და ეს ბუნებრივია: ჩვენ წავგართვეს ის, რაც ჩვენთვის უძვირფასესია, ურომლისოდაც ჩვენ არსებობა არ შეგვიძლია: ეროვნული «მე», ეროვნული თვითყოფა. 26 მაისი ამ ეროვნული «მე»-ს მატარებელია და ჩვენი სულიც მასთან არის, მასთან იტანჯვის დღეს.

ყოველ ერს აქვს თვისი ეროვნული დღე, მაგრამ 26 მაისი სულ თავისებურია: თავისებურია მისი აზრი და შინაარსი: 26 მაისს აღსდგა ერი და საკუთარი სახით და საკუთარი გზით შევიდა იგი საკაცობრიო ოჯახში; თავისებურია მისი წარმოშობის ისტორია: 26 მაისი არის შედეგი ქართველი ერის მრავალსაუკუნოვან ბრძოლების თვითარსებობის და თვითსახეობის შენარჩუნებისათვის: საგანგებო ცხოვრების გზა, საგანგებო პირობებში საგანგებო განვლილი და თვით მომავალიც საგანგებოთ მოიმართება. ჩვენ მას საგანგებოთ დავხვდებით, რადგან თავისებურია და დიდათ თავისებური 26 მაისის მატარებელი თვით ქართველი ერია: საგანგებო ცხოვრების გზამ საგანგებოთ გასქედა მისი ტემპერამენტი და აღანთო იგი

საგანგებო აზრებით, განცდებით და მისწრაფებებით.

ამიტომ 26 მაისის სიღრმეს მხოლოდ ის ჩაწვდებდა და სილიადეს ის მიწვდებდა.—ვინც კარგათ იცნობს ქართველ ერს, მასთან ერთად უირიც უნახავს და ლხინიც.

26 მაისი. დამოუკიდებლობა გამოცხადდა. თბილისი, ჩვეულებრივად დინჯი და გულჩათხრობილი, გრძნობების ზღვაში ცურაობს. ყველა ქუჩაშია გამოფენილი: ქალი და კაცი, დიდი და პატარა: ერთმანეთს ეხვევიან, თვალცრემლიანნი თავისუფლებას, ბედნიერებას ულოცავენ. ვისაც არ უნახავს ეს დღე,—მან არ იცის,—თუ რა არის ერის გული აღზნებული, მან არ იცის—როგორია უკვდავება ხორც-შესხმული.

მარტო თბილისი არ ზეიმობს დამოუკიდებლობის დღეს. ზეიმი საყოველთაოა. ზეიმობს მთელი ერი. სულ შორეულ მიყრუებულ კუთხეებშიც კი შვევა და ნეტარება.

მე თვით მინდოდა საკუთარი თვალთ მენახა,—თუ რამდენათ მთლიანი იყო ამ დღეს ეროვნული სული. ამ მიზნით გავემგზავრე პროვინციაში. ავირჩიე ისეთი კუთხე, რომელიც უფრო ჩამორჩენილი მეგულებოდა. მივიარ მოვიარე ეს კუთხე. ვესაუბრე ხალხს. იგივე სურათი: ყველას ტუჩზე ღიმი უზის, ყველა ბედნიერია.

ერთ კოხტა სოფელს მივაღევი. მაღლობზე აფენილი კოპწია სახლები. დაბლობში პატარა, ანხლი მდინარე მას გვერდებს უბანს. აქვე ეკლესია, ხავს მოკიდებული. ეტყობა ბევრი სანახაობის მოწამეა. მაგრამ დღევანდელი დღე მისთვის სულ უჩვეულოა. ეკლესიის გაღვანის ხალხითაა სავსე. ხმაშალა საუბარი. ყველა დამოუკიდებლობაზე ლაპარაკობს, მას აფასებს, მომავალს ითვალისწინებს. ბედნიერი, ნეტარი ხალხი. აგერ ღრმა მოხუცი მამაკაცი, ორჯოხზე დაბჯენილი, წელში მოხრილი, მხიარული სახით სალამს მაძლევს და მეკითხება:—«მართალია, შვილო, ჩვენი თავისუფლების ამბავი, რუსებს მართლა დავაწიეთ თავიო?»—«მართალიათქო», უპასუხე. მოხუცი წელში გაიმართა, გადამეხვია და მითხრა: «ამ ბედნიერ დღეს მოვესწარი და აწი სიკვდილსაც აღარ ვინანებო».

26 მაისს, მართალია, რუსებს თავი დავაწიეთ, მაგრამ რუსები ისევ შემოგვესიენ, 26 მაისი მოგვტაცეს და დაატყვევეს, ეს ტყვეობა განანგრძლივდა, ერი იტანჯვის მტრის კლანჭებში, უსახდროა ეს ტანჯვა, მაგრამ გვწამს, მალე თავისუფალი ერი 26 მაისს, თავისებურათ, ტრადიციულათ იღვესასწაულებს: 26 მაისი მალე დაახწევს თავს უცხო უღელს და ეს თავისუფლება სამარადისო იქნება.

ოლია ნუღუბიძე.

როგორ ვიღვსასწაულოთ

ოცდაექვსი მაისი ერთი უდიდეს დღეთაგანია ქართველი ერის ცხოვრებაში, უუქველია. იგი გამომსახველია ქართველის ტიპური, ისტორიული თვისების—მუდმივი ბრძოლის, დაცემის და აღდგენის, დამარცხების და გამარჯვების, მისი უკვდავი და უტეხი ბუნების, მეობის—თავისუფლების წყურვილის.

ოცდაექვსი მაისი დატაა ახალი საქართველოსი, გამოსავალი წერტილია ჩვენი მომავლის. მას ეყრდნობა დღევანდელიობა, მისგანაა ხვალისდელიც. საქართველოს ბედი სამუდამოთ გადაუქედლია ამ დღეზე.

ბუნებრივია, რომ ოცდაექვსი მაისი ყოველთვის იქნება დიდი საზეიმო, საჯარო დღე, მას მიეცემა ფართო მასიური ხასიათი—მხატვრული, მუსიკალური, სპორტული, სახე გამოფენების, გაჯიბრების, გამოცხადების ქართველი ერის შემოქმედების, კულტურის, ფიზიკურ რაობის...

მაგრამ ეს დღე უნდა ვიღვსასწაულოთ სხვანაირადაც: განსაკუთრებით აქ ემიგრაციაში. უნდა ვიღვსასწაულოთ, აგრე ვსთქვათ, მორალურად და ინდივიდუალურად. ეს დღე უნდა იყოს ყოველ ჩვენი განისათვის სულიერი ამალეების და განწმენდის დღე. უნდა ჩავიხედოთ უშუალოთ, წრფელად ჩვენს იდუმალ, ინტიმურ არსებაში და შევამოწმოთ ჩვენი მამულიშვილური გრძნობები და ფიქრები.

დღეს მთელი ჩვენი გონება უნდა მიიმართოს საქართველოსკენ, მხოლოთ საქართველოსკენ. სრული სიცოცხელით უნდა დავიხატოთ წინ მისი ნამდვილი სახე, მისი გეოგრაფიული მოხაზულება მთელი მისი სიმდიდრით, სიმშვენიერით; უნდა მოგვესმას მის მდინარეთა შხუილი; უნდა დავეფოსოთ მისი ამწვანებული ველები და ვიგეგმოთ მოღიმარი ყვავილის სიტკბოა; აღვიდეთ მთის მწვერვალებზე და არ მოვაშოროთ თვალი ადგილებს, სადაც პირველად ვიგრძენით სიცოცხლე და გავიხარეთ დედის სიყვარულით. უნდა დავინახოთ ქართველის მოქნილი მკლავის კუნთები, გაშლილი მკერდი, სევდიანი თვალები, დანაოქებული შუბლი, ბევრის განცდილით აღბეჭდილი; ყური მივაპყრათ ქართველის გულის ძვარას, მოსწრაფებულს, მღელვარეს, მაგრამ მუდამ მტკიცეს, იმედით აღსავსეს.

დღეს გადავშალოთ სიყვარულით ჩვენი ბიბლია—ქართველი ერის მატინანე—და გავისენოთ ღრღინი გარდასრულნი. ვით ღრმა მორწმუნემ, წავიკითხოთ დღეს ჩვენი წმიდათა ცხოვრება, ამბები მათი, ვისაც უყვარდათ საქართველო, მისთვის ცოცხლობდენ, მისთვის გამოიარეს ათასი უირი და ვაება, მის წარმატებას, განათლებას, ამალეებას მოანდომეს მთელი თავისი ძალი და აზრი და მის თავისუფლების დაცვას შესწირეს თავის სისხლის უკანასკნელი წვეთი. დეე. ეს ქართველი ერის თავგადასავალის მოსმენა იყოს დღეს ჩვენთვის წირვა და საღვთო საგალობლები.

ვეზიაროთ ჩვენს სამშობლოს, ვეზიაროთ ჩვენს ისტორიას და ვკითხოთ ჩვენს თავს: გვიყვარს ღირსეულად მშობელი ქვეყანა? ვგრძნობთ სიმძიმეს იმ მოვალეობისა, რომელსაც გვაკისრებს ისტორია?

დღეს, 26 მაისს, ვიდრე როდისმე სხვა დროს, ჩვენ უნდა ვიგრძნოთ და შევიგნოთ სავსებით ჩვენი ერთგვნება, ჩვენი ქართველობა, ნაციონალური მთლიანობა და განუყვეთელობა. უნდა განვიწმინდოთ ყოველისავე გამთიშავისა, კერძობითობისა და ჯგუფურობისაგან და განვიმსჭვალთ იმ შეცნობით, რომ ერთნი ვართ—ერთი ქვეყნის და ისტორიის შვილები, ერთად ერთი მისწრაფება გვაქვს—საქართველოს თავისუფლება, მისი კეთილდღეობა და ბედნიერება, რომ დღევანდელ მეტად მძიმე პირობებში მხოლოდ ერთად, ერთმანერთის მიშველებით შეგვიძლია გავუმკლავდეთ მტერს და გამოვიდეთ გამარჯვებულნი.

ესეთი შეგნება შეგვძალდებინებს უფრო გავიგოთ ერთიმეორე, მეტი პატივი ვსცეთ ერთმანეთს...

ვიდღესასწაულოთ ასე ოცდაექვსი მაისი!

ს. ფირცხალავა.

საოკუპაციო ხელისუფლება და 26 მაისი

1921 წელში ხელისუფლებამ გაიგო, რომ ანტი-საბჭოთა პარტიები ემზადებიან სადემონსტრაციოთ 26 მაისისთვის და მრავალი ხალხი დააპატიმრა რამდენიმე დღით წინ. თვით 26 მაისს ქალაქებსა და სოფლებში მოხსენებებს აკეთებდნენ თანახმად ფარისევლური «შპარგალკისა», რომელიც ცეკამ დაამზადა. ეს «შპარგალკა» მეტად უმინაარსო იყო. ის წარმოადგენდა ინსინუაციების გოლოს ანტისაბჭოთა პარტიების წინამდევ. ავტორები ამ დღეს ქუჩური ლანძღვა-გინებით იხსენიებდნენ მოწინამდევ პარტიებს, ნამეტურ სოც.-დემოკრატებს. იძულების მსმენელებს უმტკიცებდნენ, რომ 26 მაისს ქართველმა პარტიებმა, გარდა კომუნისტებისა, ოფიციალურად აღიარეს ის, რასაც არაოფიციალურად ჩადიდოდნენ ათეული წლებით, ამ დღეს ისენი აშკარად გადავიდნენ ბურჟუაზიის ბანაკში—რევოლუციის წინამდევ. ეს დღე არის დღე დამოუკიდებლობის რევოლუციისაგან და დღე დამოკიდებლობის ბურჟუაზიისაგანა. ჩვეულებრივად აცხადებდნენ მშრომელი ხალხის მოლატეებად ყველა მოწინამდევ პარტიებს და სხვ. ეს «შპარგალკა», რაღაც ნაირად, სოც.-დემოკრატებს ჩავარდნოდან ხელში ადრევე (26 მაისამდე) და მათი პროკლამაცია, რომლის გამოცემა და გავრცელება სამავალითოთ ჩაატარეს, სრულიათ ანადგურებდა საოკუპაციო ხელისუფლების მოჩმახულ ჭორებს. თუ მეხსიერება არ მალატობს, 1921 წელზე საინტერესო 1922 წელი იყო. 1922 წლის 26 მაისს დილას გამოირკვა, რომ სკოლებში მოწაფეები არ მივიდნენ, არც უნივერსიტეტში სტუდენტები. ქუჩები კი სავსე იყო მოსწავლეებით და

საზოგადოთ ინტელიგენციით. დემონსტრაციამ რომ გრანდიოზული ხასიათი მიიღო, ცეკას სეკრეტარიატმა ცეკას საგანგებო კრება მოიწვია. მე რომ ცეკაში მივდიოდი, ზემელის აფთიაქთან ასეთი სურათი დავინახე: ავტომობილით მიდიოდა უნივერსიტეტისაკენ მარიამ ორახელაშვილი, ავტომობილს გზაზედ ქალები გადაედობნენ და როცა შოფერი გაჩერდა, ქალები მიუვარდნენ და აფურთხებდნენ მარიამს, უკანასკნელი ფერდაკარგული იჯდა და შოფერს ეუბნებოდა წასულიყო, ხოლო შოფერი ვერ ინძრეოდა, ვინაიდან ცოცხალი ბარკადა თანდათან იზრდებოდა. ამ არა სახარბიელო მდგომარეობიდან მარიამი ცხენოსანმა რუსის ჯარის კაცებმა გამოიყვანეს. მათარაებით და დაწვრთნილი ცხენის გავებით ქალები მირეკ-მორეკეს.

ცენტრალური კომიტეტის სხდომაზე საკითხი იდგა, თუ რა ზომები უნდა მიეღო ხელისუფლებას დემონსტრანტების წინამდევ. მომხსენებელმა (პლენკრატოვმა) აღნიშნა რომ დემონსტრანტები მილიციონერებს და ჩეკისტებს არაფრად აგდებენ, ბევრი მათგანი დალახესო და მოითხოვდა იარაღის ამუშავებას. ცეკას უმრავლესობა წინამდევნი წავიდა იარაღის ხმარების, რადგან დემონსტრაციას მშვიდობიანი ხასიათი ჰქონდა. დემონსტრანტების მხრით იარაღის ხმარებას არსად ქონებია ადგილი. მასხოვს ამ სხდომაზედ თედორე კალანდაძის გამოსვლა. მას ქუჩაში დაენახა, რომ ქალებს და ბავშვებს მათარახებით სცემდნენ რუსები და დიდი პროტესტი განაცხადა, მაგრამ მისანიკიანმა და ორჯონიკიძემ ძალაში დატოვეს მათარახის ტრიალი და ზედ დაუმატეს ხანძრის რაზმები. თუმცა იშვიათი ლამაზი დღე იყო, მაგრამ ხელოვნური წვიმა ყველგან მისწვდა საპროტესტოთ გამოსულ ხალხს. საღამო ხანს უმეტესი ნაწილი ხალხისა ჩარეკეს გარაქებში, დიდ ეზოებში და ალყა შემოარტყეს. იმ ღამეს უმეტესი ნაწილი გაათავისუფლეს, ნაწილს თვეობითაც კი მოუხდა ციხეში ჯდომა და ზოგიერთს დემონსტრაციის მონაწილეს ციმბირიც აჩვენეს. მუშების ორგანიზაციულ გამოსვლას არსად ჰქონია ადგილი (ცალ-ცალკე ჯგუფებით და ინდივიდუალურადაც მუშები საქართველოს ყველა ქალაქებში დებულობდნენ მონაწილეობას), რადგან ჩეკა განსაკუთრებულ ყურადღებას აქცევდა ამ დღეებში ქარხნებს და სახელოსნოებს, მეთაურები დროზედ დააპატიმრეს და სახელოსნოებში დაძრწოდნენ მრავალი საიდუმლო და აშკარა ჩეკის აგენტები. მოწაფეებმა სასტიკად გალახეს ქალაქის (თბილისის) კომუნდანტი აბაშიძე. საგრძნობი დემონსტრაციები იყო აგრეთვე ბათუმსა და ქუთაისში.

ვირილი კვაბაძე.

ს ა უ რ ა ლ ე ბ ო თ

ქართველ ემიგრაციაში ამ უკანასკნელათ ყალბი ხმები ტრიალებს საქართველოდან ჩამოტანილ განძეულობის შესახებ. ამ ხმების გასაქარწყლებლათ საქმარისია მოვიტანოთ შემდეგი ცნობები, რომელიც რედაქციამ მიიღო უტყუარ წყაროდან:

ჩვენი ქვეყნის მტრის მიერ დაკავების წინ, თებერვალს-მარტს 1921 წ., დაისვა კითხვა ჩვენი მუზეუმების ბევრ ძვირფას და იშვიათ ნივთების თუ ხელთნაწერების უცხოეთში გატანისა, შესანახათ. ეს კიდევ ასე მოხდა და რამდენიმე ათეული ყუთი ჩამოტანილ იქნა საფრანგეთში პროფ. ექვ. თაყაიშვილის მეთვალყურეობით, და მან ისინი საქართველოს ეროვნულ მთავრობას მიაბარა. განძეულობა, საქართველოს სახელმწიფო ხაზინად წოდებული (trésor d'Etat Géorgien), ინახებოდა საფრანგეთის სახელმწიფო ბანკში საქართვე. სრულყოფილებიან ელჩის სახელზე.

საელჩოს მოხსნის წინ 28 ივნის 1933 წ., ელჩმა განსაკუთრებული ნოტიო მიმართა საფრანგეთის მთავრობას, სადაც აცნობდა რა უკანასკნელს განძეულობის საფრანგეთში ჩამოტანის ისტორიას და მის დაუფასებელ ღირებულებას ქართველ ერისთვის, გამოსთქვამდა თავის ღრმა რწმენას, რომ ის უკლებლათ დაუბრუნდებოდა საქართველოს, როცა ამისთვის ხელსაყრელი დრო დადგებოდა.

საელჩოს მოხსნის შემდეგ საქართველოს განძეულობა საფრანგეთის ხელისუფლებამ ჩააბარა იმ პირს, რომელსაც მინდობილი აქვს ყოფილ რუსეთის საიმპერიო ქონება საფრანგეთში, და განძეულობა ინახება იმავე საფრანგეთის სახელმწიფო ბანკში.

ვინაიდან განძეულობას, რომლის ერთი ნაწილი სრულიად გაუხსნელათ ინახებოდა, ხოლო მეორე ნაწილის სია პროფ. თაყაიშვილის მიერ იყო შედგენილი, სამი სხვა სანდო პირის თანდასწრებით, საქართველოს სახელი ჰქონა და მის კუთვნილებას შეადგენს, ჩვენ გვწამს, რომ საფრანგეთი, თანახმად მის კეთილშობილ ტრადიციებისა, არ დაუკარგავს ამ ძვირფას ქონებას მის პატრონს—ქართველ ერს.

წერილი ამერიკიდან

კვირას, 31 მარტს, ნიუორკში, თავის ბინაზე, ფილტვების ანთებისგან გარდაიცვალა გიორგი ვასილისძე მაჩაბელი. ისედაც მცირე რიცხვან აქაურ ქარდველებს მოგვაკლდა კიდევ ერთი მნიშვნელოვანი წევრი.

განსვენებული ცნობილი იყო როგორც პატრიოტი და პოლიტიკური მოღვაწე. აქ ამერიკაში, განსაკუთრებით ნიუორკის საზოგადოებაში მას კარგად იცნობდნენ. სახელი მოიხვეჭა უმაღლესი ხარისხის პარიფიუმერიის გამოშვებით, რომლის განყოფილება პარიზშიც არის. თავის ხელით დაწებულ პატარა სარდაფის კუთხეში ეს საქმე გაზარდა მოკლე ხანში იმ წერტილამდე, რომ დღეს მისი ქონება ფასდება ნახევარ მილიონ დოლარზე მეტად. უკანას-

კნელ ხანებში აპირებდა განყოფილების გახსნას მანაში (ჩინეთში) და კალიფორნიაში. ამ უკანასკნელი ადგილიდან პეროპლანით ჩამოფრინდა ნიუორკში. გზაში გაცვივდა და ქრთი კვირის ავადმყოფობის შემდეგ მოულოდნელად გარდაიცვალა...

დასაფლავება მეტად ფეროვანი იყო. სამ პირილს, ოთხშაბათს, დილიდან საყდრის ახლომასლო ხალხით გავსებული იყო; ფოტოგრაფები, კორესპოდენტები, ასამდე წესიერების დამცველი პოლიციელი და სხ. თვით დიდი საყდარი ხალხით გაქედილი იყო. დაესწრენ ყველა აქაური ქართველები და მთიელები, განსვენებულის ყოფილი ცოლი იტალიელი ნორინა კარმი, ბევრი მეგობრები ამერიკელები, რუსები, სომხები და სხვ. იყვნენ მთავრობის წარმომადგენელი ფოსტის მინისტრი ფარლევ, სენატორი კოპელანი და სხვანი.

განსვენებული გამოწყობილი იყო თავის ჩოხასხალუხში და კუბოზე ეფარა ქართული დროშა. კუბოს ამშვენებდა მრავალი ყვავილები და გვირგვინები: ამერიკის ქართველ საზოგადოებისგან, ამერიკაში მყოფ მთიელებისგან, ვასილ ღუმბაძისგან და სხვ.

წირვის დროს კუბოს გვერდში ედგა საპატიო ყარაული ჩოხაში გამოწყობილი ქართველი და მთიელი. წირვა დაიწყო მიტროპოლიტმა. სულ მოკლე ხანში ყველასთვის მოულოდნელად გაისმა ქართული ღოცვა მაგარი და ლამაზი ხმით დეკანოზ იასონ კაპანაძისა, რომელიც განსაკუთრებით ქალაქ კლივლანდიდან ჩამოსულიყო. ზევიდან ხორომ «უფალო შეგვიწყალენ»-ით უპასუხა... მთელი საყდარი თითქოს შეინძრა. მლოცველებმა ერთმანეთს გადახედეს. ქართველების უმეტესობა, ვინც მანამდე გაქვავებული იდგა და ზოგი მათგანი უწინ საყდარსაც არ ეკარებოდა, ახლა ქართულ წირვის გაგონებაზე ცრემლებს ვერ იკავებდა...

ძლიერი იყო ქართველის დაკარგვა, მაგრამ უფრო ძლიერია ერის ძალა და სასიება, რომელიც ამ მოულოდნელ ქართულ ღოცვაში გამოიხატა. იყვნენ ისეთი ქართველებიც, ვინც ქართული წირვა თავის სიცოცხლეში ეს იყო პირველჯერ გაიგონეს. ამ წუთებში ქართველებმა იგრძნეს სულიერი ამაღლება, თავის ერის სიდიადე და მამა კაპანაძისადმი უაღრესი პატივცემა და მადლობა. მამა იასონ კაპანაძე 21 წლის იყო, როცა გაბრიელ ეპისკოპოსის მეოხებით ალიასკაში გაიგზავნა მისიონერად. მან ამერიკაში ცოლი შეიერთა. 14 წელიწადი დაჰყო და მერე საქართველოში დაბრუნდა. იქაც 14 წელი გაატარა, მიიღო მხურვალე მონაწილეობა საეკლესიო პოლიტიკურ ბრძოლაში და 1922 წელს ცნობილი ქართული ეკლესიის დადგენილება ბოლშევიკების წინამდევ რომში ჩამოიტანა, რისთვისაც ბოლშევიკების «სასამართლომ» შორიდან 10 წლის ციხე მიუსაჯა. წირვა და პანაშენი იყო სამ ენაზე: ინგლისურად, ქართულად და რუსულად. სიტყვები წარმოსთქვეს საყდარში მიტროპოლიტმა მამა, კაპანაძემ და ირაკლი ორბელიანმა.

დასაფლავებულს, სადაც უჩა დადიანი და ყოფილი ერევნის ვიცე გუბერნატორი ფანჩულიძე არიან და-

მარხულნი, სიტყვა წარმოსთქვეს პავლე კვარაცხელიამ ქართულად და კავკასიელ სომხების მხრით რუბენ სტეპანიანცმა.

დიდი დანაკლისია სამშობლოსთვის ისეთი ადამიანის დაკარგვა, როგორც იყო გიორგი მაჩაბელი, ჯერ მხოლოდ 49 წლის, სავსე ენერჯით, კარგი ქართველი.

რომაელები იტყოდნენ რომ მკვდარზე ან კარგი თქვი და ან არაფერიო. მაგრამ ჩვენს პატარა ერს, ერს მუდამ განსაცდელში მყოფს—ყოველი საღი ქართველი სათვალავში ყავს, და სიკვდილის დროს მას ანგარიში მოეთხოვება. სიკვდილი ჩვენთვის არის ერთგვარი გამოცდა, გამოცდა სამშობლოს წინაშე, ვინ რა გააკეთა, ვის როგორი გული ჰქონდა. დიდს მეტი მოეთხოვება, უბრალოს თუნდაც კეთილი გული, კეთილი სურვილი თავის სამშობლოსადმი... ვაი ორგულს, ვაი იმ ქართველს, ვინც თავის სიცოცხლეში ქართველი არ იყო. მის სამარესთან ქართველს ენა გაეკმინდება. გიორგის საფლავზე კი ბევრი გრძნობიერი სიტყვა წარმოითქვა...

სამშობლოში და სხვაგანაც ბევრი კარგი ქართველი დაკარგეთ... მომენტი იქაც და სხვაგანაც ჩვენთვის მეტად სევდიანია...

მაგრამ ქართველი ხალხი იმედით ცხდვრობს, იმედით და მასთან დაუღალავი მეცადინეობით, გამჭირიანობით, სამშობლოსთვის ბრძოლით და ამით ბოლოს და ბოლოს გაიმარჯვებს...

ნაურო.

პარიზ-მოსკოვის პაქტის შესახებ

გერმანული პრესა.

გერმანული პრესა საფრანგეთ მოსკოვის ხელშეკრულების ჩამოგდებას წინადაწინვე სასტიკი კრიტიკით და უნდობლობით უყურებდა. ხელშეკრულების ხელის მოწერისა და გამოქვეყნების შემდეგ იგივე დამოკიდებულება უფრო ცხარე გამოხატულებას პოულობს. პრესის ერთი ნაწილი მას უფრო დაცინვით და აბუჩად აგდებით შეხვდა; ზოგი ორგანო აღნიშნავს, რომ მოსკოვმა თავის მიზანს ვერ მიაღწია, რომ მან ისეთი ხელშეკრულება, როგორც მას სწყუროდა («ავტომატიური დახმარებით») ვერ მიიღო, რაშიაც ლავალის დამსახურებას აღიარებენ; ზოგიც შეეცადა გაცხარებისა და აღმფოთებისგან თავის შეკავებას, იმ საბუთითაც, რომ ყოველ შემთხვევაში მოულოდნელი არაფერი მომხდარაო (ეს თავდაპირველი ტონი სუარბობს ნამეტნავად დასავლეთ გერმანიის—რენანის—როგორც ინდუსტრიალურ ისე კათოლიკურ პრესაში); მაგრამ გერმანული პრესის უდიდესი და გადამჭრელი ნაწილი—განსაკუთრებით ხელშეკრულების ტექსტის დეტალურად განხილვის შემდეგ—აღფოთების და სასტიკი პროტესტის სულით არის გაქვნილი. მთელი პრესა ერთსულოვნად აღნიშნავს, რომ პაქტი აშკარად მიმართულია გერმანიის წინააღმდეგ, რომ ის თავისი არსებით თვით ევროპის და ერთა ლიგის იდეაზედ სასტიკი დაკერაა. «ფრანგულ რუსული მარჯუნი»,

«საფრანგეთი მოსკოვის მკლავებში», «გერმანიის წინააღმდეგ», «ევროპის წინააღმდეგ», «ერთა ლიგის იდეის გაკოტრება», «ომის წინა დროს სტალინი», «ანტანტის აღდგენა»—ასეთია გერმანულ გაზეთების წერილთა სათაურები ან დედა აზრი მაინც.

ბერლინელი ოფიციალური «ფელკიშერ ბეობახტერი» პაქტში ხედავს თავდასხმის სამხედრო ხელშეკრულებას და დაასკვნის:

«ევროპას ხელში რჩება შემდეგი ფაქტი: ბოლშევიკური პარტენერის ენევის ერთა ლიგაში შესვლიდან რამდენიმე კვირის შემდეგ ის თავის პარტნიერ მეგობართან ერთად იმავე ლიგას ანგრევს და სანავგეზე აგდება».

«ბერლინერ ბერუნენ-ცაიტუნგი» ამბობს:

«ეს პაქტი, რომელიც თითქმის მუქარისა და თავდასხმის საშიშროების წინააღმდეგ არის მიმართული, თვით არის მუქარა და თავდასხმის საშიშროებაა».

გაზეთი მიმართავს ინგლისს თხოვნა გაფრთხილებით, გამოიყვანოს ევროპა განსაცდელისაგან.

ინდუსტრიალურ წრეებთან ახლოს მდგომი «დოიტშე ალგემაინე ცაიტუნგი» სწერს:

«ალბად არასოდეს, არც ერთ ხელშეკრულებაში რომელიმე ქვეყნის წინააღმდეგ მიმართული აზრი ისე უსირცხვილოდ და შიშვლად არ ყოფილა გამოთქმული, როგორც ამ «ურთიერთ-დახმარების» ხელშეკრულებაშია». გაზეთი მიუთითებს ფრანგებს, რომ ის თავიდანვე და დღემდის ადგილობრივად სინდისიერად სწავლობს ბოლშევიზმის ბუნებას და აცხადებს, რომ მოსკოვის ხელისუფალთა მიზანი იყო, არის და დარჩება მსოფლიო რევოლიუციით».

ასევე სწერს ცნობილი პაულ შეფერიც, ერთ დროს მოსკოვის დიდი მეგობარი, «ბერლინელ ტაგებლატის» შეფ-რედაქტორი, რომელმაც რამდენიმე მოწინავე მიუძღვნა პაქტს.

«მოსკოვის გზა უკვე სავსებით წინასწარ მოხაზულია—ამბობს შეფერი. მოსკოველ ბატონთ შეუძლია იარსებონ მხოლოდ თავისი პროგრამით და არა სხვანაირად. იმათ ბურჟუაზიულ სახელმწიფოებთან კავშირი სჭირიათ მხოლოდ თავისი პოზიციების გასამაგრებლად. ხოლო როცა კი საკმაოდ მომაგრდებიან, იმ წამსვე ბურჟუაზიულ ევროპას თავს დაესხმიან».

საერთოდ გერმანულ პრესაში მოსკოვის საწინააღმდეგო განწყობილება დღითი დღე ძლიერდება. მართალია ჯერ კიდევ უკანასკნელ დღეებში მისცეს აქ მას 200 მილიონი მარკის საქონლის კრედიტი, მაგრამ ამას ანტიბოლშევიკური კამპანია არ შეუხუსტებია. პრესა ვრცლად აშუქებს საბჭოთა კავშირის შინაგან ვითარებას და დაჩაგრულ ერთა მდგომარეობასაც არ აკლებს თავის ყურადღებას. მრავლდება წიგნები და წერილები უკრაინაზე, კავკასიაზე, თურქესტანზე და სხვა. მაგალითად ბაქოს დაპყრობის 15 წლის თავზედ ჰამბურგის ოფიციალურმა «ჰამბურგერ ტაგებლატმა» (28 აპრილის ნომერი) გამოუშვა მოწინავეთ ქართველი ავტორის წერილი კავკასიაზე, რომელშიაც გაშუქებულია როგორც კავკასიის ერთა ვინაობა და უფლებები ისე მათი ტანჯვა-წამება და ბრძოლა. აღნიშნულია აგრეთვე კავკასიის

კონფედერაციის პაქტის ჩამოგდება და საბჭოს არჩევა და ბოლოს გამოაშკარავებულია ლიტვინოვ-ვალახების ვითომდა «ანტი იმპერიალისტური» თვალთმაქცობა.

იტალიური პრესა.

ფრიად საგულისხმეო წერილია მოთავსებული რუსეთ საფრანგეთის შეთანხმების შესახებ გაზ. «Gazetta del popolo»-ში, რომელიც თუმცა არ წარმოადგენს იტალიის დიპლომატიის შეხედულებას, მაგრამ ყოველ შემთხვევაში გამოხატავს მართველ წრეების აზრებს. წერილის ავტორი აკადემიკოსი და სენატორი ფრანკ. კაპოლა სწერს:

საფრანგეთი ცთილობს რუსეთთან დაახლოვებას და ავიწყდება, რომ წარსულში რუსეთმა არა ერთხელ უღალატა. ავიწყდება ისიც, რომ დღევანდელი რუსეთი არაა ძველი რუსეთი—სახელმწიფო წესიერების და ტრადიციის, არამედ არის საბჭოების რუსეთი, რომლის მიზანია ევროპაში არსებულ წესიერების და ცივილიზაციის დარღვევა, და ამ რუსეთს დღეს განაგებენ ადამიანები, რომელთაც 1917 წელს უკუადგეს არა თუ ყოველი სამხედრო და პოლიტიკური ვალდებულება, არამედ ფინანსურიც. პარიზში არ უნდათ დაინახონ, რომ სწორედ ეს ადამიანები ეწვიან საფრანგეთში გაცხარებულ პროპაგანდას ორწლიან სამხედრო სამსახურის წინამდებ, შეაქვთ არეულობა ჯარის კაცებში და ყოველნაირად ცთილობენ ფრანგების მდგომარეობის გართულებას, რომ სოციალური რევოლუცია მოუწყონ. ევროპის დღევანდელ პოლიტიკის შეცდომათა შორის რუსეთ-საფრანგეთის ხელშეკრულება, უეჭველია, ყველაზე უფრო დამახასიათებელია და ყველაზე უფრო მავნებელი. რუსეთთან დაახლოვება ჰერიომ გამოიგონა პირველად შინაურ საჭიროებისთვის, მემარცხენეების გულის მოსაგებად, და აგრეთვე გერმანელთა საფრთხის წინამდებ. ფრანგები ცთილობენ რაც შეიძლება მეტი ხელშეკრულება გამოპლანონ ქაღალდზე და არ ერიდებიან ისეთსაც, რომელსაც საერთო შეხედულობით არავითარი სარგებლობის მოტანა არ შეუძლია. ამ შემთხვევაში ისინი მოგვაგონებენ ადამიანს, რომელიც მარტო რომ მოდის ბნელ ქუჩაში და შეშინებული სიმღერას იწყებს თავისთვის გასამხნეებლად. მაგრამ ვინ არ იცის, რომ სიმღერა ნაკლებად უშველის განსაცდელში მყოფს. ცთიბიან ფრანგული გაზეთები, როცა მშვიდობიანობის და წესიერების დასაცავად ეყრდნობიან იმ ბოლშევიკებს, რომლებიც ყველაზე მეტად ებრძვიან მშვიდობიანობას... შემდეგ კიდევ რომ ვერწმუნოთ საბჭოების ლოიალობას, ისინი ფიზიკურად ვერ შესძლებენ დაეხმარონ საფრანგეთს, ვინაიდან პოლონეთი არ გაატარებს წითელ არმიას თავის ტერიტორიაზე და რუსეთ-საფრანგეთის დაკავშირების შედეგი ის იქნება, რომ პოლონეთი კიდევ უფრო დაუახლოვდება გერმანიას.

დასასრულ კაპოლა დაასკვნის, რომ ევროპის სახელმწიფოები უნდა შეერთდნენ რუსეთის წინამდებ.

უკრაინელთა შორის

ლონდონში შესდგა ინგლისის ცნობილ პოლიტიკურ და საზოგადოებრივ მოღვაწეთა მეთაურობით ინგლისელ-უკრაინელთა კომიტეტი, რომელმაც შემდეგი განცხადება გამოაქვეყნა:

«ის როლი, რომელიც უნდა ითამაშონ უკრაინელებმა აღმოსავლეთ ევროპაში, დიოსია იმის, რომ ინგლისმა მათ ყურადღება მიაქციოს. უკრაინის ერს უკავია ტერიტორია, რომელიც ეთნოგრაფიულად თითქმის მთლიანია და რომლის სივრცე მეტია ვიდრე ინგლისის ან საფრანგეთისა. ის დღეს დანაწილებულია საბჭოებსა, პოლონეთსა, ჩეხოსლოვაკიასა და რუმინიას შორის. აქამდის ნაკლებად თუ ვინმე ზრუნავდა უკრაინის საკითხის სამართლიან გადაწყვეტისათვის. ეს საკითხი დღიურ წესრიგში დგას და ამავე დროს მოსალოდნელია გართულება, რომელმაც შეიძლება მთელი ევროპა ჩაითრიოს. აი ამ მიზნისთვის—რომ დაეცხმაროთ საკითხის გადაჭრას, არსდება ინგლის-უკრაინის კომიტეტი, რომელიც თვალყურს ადევნებს ამბებს და საჭირო დროს გადასდგამს სათანადო ნაბიჯებს».

რ ე ლ ა ქ ც ი ს ა ბ ა ნ

ეს ნუმერი შესდგება ორი რვეულისაგან, ერთი მიძღვნილია იოსებ პილსუდსკის ხსოვნისთვის.

რედაქცია ბოდიშს იხდის თავის თანამშრომლების წინაშე, რომ უადგილობისა გამო ყველა წერილი ვერ დაიბეჭდა სამაისო ნუმერში.

საფრანგეთში მყოფ ქართველთა ასოციაცია.

2 6 მ ა ი ს ი

საქართველოს დამოუკიდებლობის მე-XVII

წლისთვის აღსანიშნავად

AÉRO CLUB DE FRANCE-ის შენობაში

6, rue Galilée—(Paris 16)—Métro Boissière

ნაშუადღევს 3 საათიდან 7 საათამდე მოეწყობა

დ ა რ ბ ა ზ ო ბ ა .

ხარჯების დასაფარავად გადასხდელია სულზე 5 ფრ. ოჯახზე 10 ფრ. უფასო ბარათების მისაღებად უმუშევრებმა უნდა მიმართონ გამგეობის წევრს.

ახლგაიციის გამგეობა.